



KIRIES

FEBRUAR

LETO 1938

ŠTEV. 2

»KRES«, GLASILO SLOVENSkih FANTOV, GLASILO ZVEZE FANTOVSKIH ODSEKOV V LJUBLJANI. — Izhaja 1. vsakega meseca. — Izdaja in tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (predstavnik Jožko Godina, Groblje, p. Domžale). — Urejuje Slavko Tršinar, Ljubljana. — Za uredništvo odgovarja Jožko Godina, Groblje, p. Domžale. — R o k o p i s i se pošiljajo na naslov: Uredništvo Kresa, Ljubljana, Vodovodna 24. — U p r a v a : Misijonska tiskarna, Groblje, p. Domžale. Čekovni rač.: Misijonska tiskarna (z značko »Kres«) štev. 15.730. — N a r o č n i n a : letno din 20, pod skupnim ovitkom din 18.

Anže

Povest. — Norveški spisal Björnstjerne Björnson. — Poslovenil Ivan Čampa.

Prvo poglavje. (Nadaljevanje.)

Že dolgo ni bila v cerkvi; kot je dejala, je privoščila obiskovanje cerkve rajši materi in na vse zadnje je nekdo tudi moral ostati doma. V začetku poletja pa je bilo neke nedelje tako lepo vreme, da se je po materinem zatrdjevanju seno pustilo brez vseh skrbi ves dan zunaj in radi tega sta lahko obe odšli brez strahu. Marjeta proti temu ni mogla kdo vé kaj ugovarjati, zato se je oblekla; ko pa sta prišli že tako daleč, da je bilo slišati zvonjenje, je nenadoma bruhnila v silovit jok. Mati je prebledela kot smrt; šli sta dalje, mati spred, Marjeta za njo, poslušali pridigo in bili pri maši in šele po blagoslovu zapustili cerkev. Ko sta bili že spet doma, je mati z obema rokama objela Marjeto in dejala: »Ne skrivaj mi nič, otrok moj!«

Spet je pritisnila zima; tokrat Marjeta ni plesala. Zato pa je krojač Matic igral, pil več kot navadno in na koncu zabave redno plesal z najlepšim dekletom iz okolice. Tedaj je bilo kot pribito, da ga ne bi zavrnila nobena gruntarska hči, pa bodisi še tako lepa in bogata. Nekateri so pripovedovali, da ga je celo Milavčevka snubila za svojo hčer Nežo, ki je kar mrla iz ljubezni do njega.

Prav v tistem času pa so krstili sina Završke edinke; dali so mu ime Anže in za očeta je bil spoznan krojač Matic.

Zvečer tistega dne je bil Matic na veliki svatbi; tam se je docela napil. Ni hotel gosti, le plesal je venomer in je komaj trpel še koga drugega poleg sebe. Ko pa je prišel do Milavčeve Milke in jo prosil za ples, ga je zavrnila. Samo malo se je nasmehnil, se je zno obrnil in pograbil prvo boljšo. Tudi ta se je upirala. Gledal jo je; bila je majhna temnolasa deklica, ki je neprestano buljila vanj in je zdaj popolnoma pobledela. Narahlo se je sklonil k njej in ji pošepetal: »Kaj, z mano da ne boš plesala, Mimi?« Ni odgo-

vorila. Ponovil je vprašanje. Tedaj mu je odvrnila prav tako šepetaje, kot jo je vprašal on: »Plešem tedaj, kadar se meni zazdi.« — Počasi se je umaknil nazaj, toda sredi sobe jo poskočil in sam zaplesal ciganski ples. Noben drugi se ni udeležil plesa; vsi so molče gledali.

Potem je šel ven in na skedenj, legel in se razjokal.

Marjeta pa je sedela doma s svojim sinom. O Maticu je slišala, da se vlačil s plesa na ples; gledala je otroka in se jokala, potem ga je spet gledala in se čutila srečno. Klicati »tata« je bilo prvo, kar je učila dečka; če pa je bila mati, ali bolje rečeno stara mati, kje v bližini, Marjeta tega ni smela tvegati. Posledica tega je bilo to, da je deček imenoval staro mater »tata«. Marjeta je imela mnogo muje, da bi ga spet odvadila; to je pa seveda spet mnogo pripomoglo k predčasnemu dečkovemu dozorenju. Ni bil še bogve kako velik, ko je že vedel, da je krojač Matic njegov oče, in ko je dorasel tisti dobi, v kateri se navadno vzbudi ljubezen do pustolovščin, je izvedel tudi to, kakšen človek je prav za prav krojač Matic. Stara mati je strogo prepovedala, da bi izustil samo njegovo ime; vse njeno bitje in življenje je stremelo za tem, da bi svoje neznatno posestvece povečala z nakupom v posestvo, da bi hčeri in njenemu sinu zagotovila brezskrbno bodočnost. Izrabila je stisko sosednjega posestnika, dokupila njiv in travnikov, odplačevala vsako leto nekaj in bila kos vsakemu moškemu delu, kajti bila je že štirinajst let vdova. Završko posestvo se je v doglednem času tako opomoglo, da je zamoglo rediti nekaj krav in šestnajst ovac in da je imelo napól tudi enega konja.

Krojač Matic pa se je medtem potikal po gostilnah. Njegov zaslužek se je pomalčič, deloma radi tega, ker ni več delal s tako vnemo kot prej, deloma pa zato, ker pri ljudeh ni bil več tako priljubljen kot nekdaj. Radi tega se je docela vrغل na godčevstvo in to je bilo često vzrok pijanosti in obenem pretepanja in pasjih dni. Mnogi so trdili, da so ga baje slišali bridko tožiti.

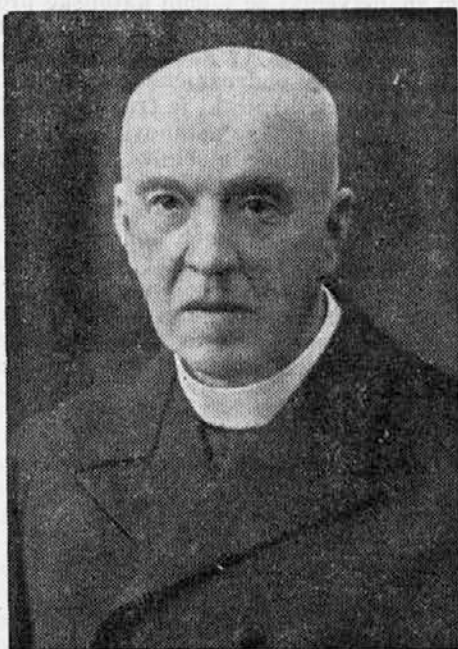
AKRIS

GLASILO SLOVENSKIH FANTOV - 1938 - Št. 2

Slovenska akademija znanosti

V mesecu decembru 1937. je doživelo slovenstvo izreden dogodek. V Ljubljani se je namreč ustanovilo društvo, ki je poleg slovenskega vseučilišča najvišji slovenski kulturni zavod: slovenska akademija znanosti in umetnosti. Namen te akademije in njene naloge so silno obsežne in pomembne za vse Slovence, kajti to društvo hoče zbirati najraznovrstnejše gradivo: jezikovno, narodoslovno, zgodovinsko in zemljepisno, splošno kulturno in še posebej iz slovenske književne zgodovine. To gradivo je treba zbrati z vsega slovenskega ozemlja, domačega in v zasedenem ozemlju, pa tudi iz raznih evropskih središč, kjer so hranjeni slovenski kulturno zgodovinski spomeniki. Nato pa bo treba iz vsega tega obsežnega gradiva sestaviti kar najraznovrstnejša dela, tako slovarje, statistike, opise, zbirke iz vseh vrst znanosti in umetnosti. Akademijo čaka potemtakem velikansko delo, ki bo segalo še preko nas v dolga desetletja za nami.

Čemu to društvo, čemu vse to velikansko delo, ki si ga nalaga slovenska akademija znanosti in umetnosti? Zato, da se naš slovenski narod manifestira v vsi svoji polnosti, v vsem svojem narodnem tvorstvu, v vseh potankostih našega kulturnega dela in pomena. Tudi drugi narodi, veliki in državni, imajo take akademije, taka najvišja znanstvena in umetniška društva. Toda majhni narodi kaj takega zlepa ne morejo ustanoviti. Zato pa je za nas Slovence ta akademija tembolj častna in pomembna, ker smo kot majhen, pa tudi siromašen



Univ. prof. dr. Aleš Ušeničnik, predsednik.

narod vendarle ustanovili najpomembnejše kulturno društvo, s čimer smo vsem, ki v naš obstoj in upravičenost tega obstoja dvomijo, nedvomno dokazali, da smo, da živimo in delamo, da smo vprav kulturno upravičeni do obstanka med drugimi kulturnimi narodi, ker bomo tako s svojo najvišjo akademijo doprinesli marsikak delež k svetovnemu kulturnemu življenju človeškega občestva.

To akademijo predstavljajo med Slovenci najvišji možje, ki zastopajo posamezne panoge znanosti in umetnosti. Za predsednika začasnega odbora je bil izvoljen univ. prof. g. Aleš Ušeničnik, ki zastopa slovensko filozofijo, v odboru pa so dalje: univerzitetna profesorja Rajko Nahtigal in Francè Kidrič, ki zastopata slovensko jezikoslovje in književno zgodovino, Milko Kos kot zastopnik slovenske zgodovine, dalje pa še prof. Gregor Krek in Richard Zupančič kot zastopnika slovenskega pravoslovja in matematike s tehniko.

Ta naša slovenska akademija znanosti in umetnosti, ki se je ustanovila ob koncu leta 1937., pa ni prva akademija te vrste med Slovenci, ampak že tretja. Prvo akademijo med Slovenci so ustanovili naši znanstveniki že v dobi katoliške protireformacije, v dobi, ko je v naši umetnosti vladal barok (v katerem so nastale večinoma naše podružnične cerkvice na slovenskih gričih), in ki je trajal od 1693. do 1725. Drugo pa je ustanovil 1779. znani naš prosvetljenec in šolnik Blaž Kučerdej. Tudi obe ti dve »akademiji delovnih mož«, kakor sta se takrat imenovali, sta imeli isti namen kot naša sedanja akademija, toda takrat je bila slovenska narodna zavest šele v povojih, slovenske znanosti sploh še ni bilo, naše besedne umetnosti šele prav malo, pa še celo slovenski jezik ni bil toliko kultiviran,

da bi bilo mogoče vse zgoraj omenjeno gradivo opisati v slovenskem jeziku, marveč so ti akademiki pisali svoje razprave edinole v nemškem ali latinskem jeziku.

Danes je vse to drugače. Slovenski narod je že zrasel do kulturno samostojnega naroda, naš jezik je že kultiviran, vse vrste naše umetnosti so sedaj dovolj razvite, zavest pripadnosti k slovenskemu narodu je med nami vsesplošna. Zato mora novo ustanovljena slovenska akademija znanosti in umetnosti res biti v vsem svojem delovanju splošno slovenska, lastne samo izbranih izobražencev, temveč vsega našega naroda. Prav zato mora tudi naš list kot glasilo slovenske mladine z njeno ustanovitvijo, njenimi nameni in nalogami seznaniti tudi naše preproste slovenske fante po vsi naši slovenski domovini. Imena mož-akademikov so nam porok, da bo ta akademija znanosti in umetnosti zares vrhovno kulturno društvo vsega slovenstva, da bo prav zaradi tega zmeraj visoko nad vsemi našimi stanovskimi, gospodarskimi in političnimi organizacijami, katerih vsaka pač ne zavzema in ne obsega vse slovenske skupnosti. Naj tedaj živi novo ustanovljena slovenska akademija znanosti in umetnosti in naj se mogočno razvija v dvig in razcvet vsega slovenskega kulturnega življenja!



Dve narodni

1.

*Po livadi struga gre,
bistri valčki se love.*

*Po livadi očice cveto,
željno gledajo v vodo.*

*»Da nam je za vami iti,
v bistri vodi se loviti!«*

*»Da nam je pri vas ostati,
vam ljubezen svojo dati!«*

*Po livadi struga gre,
v žalosti spominčica cvetě.*

2.

*Vzela bom, vzela bom
čiste vode,
prala bom rutico —
grenke solze.*

*Vzela bom, vzela bom
prtič neba,
sprala bom z njega —
oblaka dva.*

*Vzela bom, vzela bom
čiste vode,
večno hladila si —
strto srce.*

O marksizmu

(Nadaljevanje.)

V teoriji bi naj bila to miroljubna revolucija, kajti po teoriji nujnega razvoja bi po nevriranem toku zgodovine delavski razred prevzel oblast od dosedanjega vladajočega razreda. Toda v praksi se je zgodilo prav nasprotno, kar nam kaže ruska boljševiška revolucija.

Preidimo sedaj na posamezne točke marksizma, ki ga bomo radi lažjega razumevanja grupirali v tri dele:

1.) Vrednost in nadvrednost.

b) Zakon koncentracije in propada kapitalistične družbe.

3.) Historični (zgodovinski) materializem.

Marks je prevzel od liberalnih gospodarstvenikov (Smitha in Ricarda) načelo, da je delo izvor vrednosti.

Toda Smith ne izključuje drugih vplivov, ko trdi, da je delo glavni faktor pri ustvarjanju narodnega premoženja. Ricardo sam pa pravi: »Vrednost neke stvari se določa po določeni količini dela, ki je bila potrebna, da se je tista stvar izdelala, in čas, ki je potreben, da se produkti tega dela postavijo na trg.«

Marks pa trdi, da samo človeško delo daje vrednost nekemu gospodarskemu produktu. Marks loči dvojno vrednost: Uporabno in prometno. Uporabna vrednost je korist neke stvari in njeno svojstvo, da zadovoljuje potrebe ljudi katerekoli razreda. Prometna vrednost* pa obstoji v sposobnosti neke stvari, da jo lahko zamenjamo za drugo stvar. Prometna vrednost je Marksu vse.

Vloženo delo je mera za vrednost, to vrednost tvori samo vloženo delo, ki je edino produktivno; torej se delavci lastniki proizvoda. Da se to načelo ne izvaja, niso krivi kapitalisti (torej delodajalci. Poudarjam, da Marks dosledno uporablja za delodajalce besedico »kapitalist«.), temveč gospodarske razmere, ki danes vladajo. Proizvajalna sredstva so radi dednosti v rokah neke skupine ljudi — kapitalistov, ki najemajo ali kupujejo na

trgu delovno silo, kajti delavec nima v svojih rokah proizvodnih sredstev in mora zato svojo delovno silo postaviti na delovni trg. Ko delodajalec kupi delavčevo delovno silo, plača samo njegovo prometno vrednost, medtem ko uporabno vrednost ohrani sam zase. Delavčeva prometna vrednost je ona množina materiala in potrebščin za življenje, ki so delavcu potrebne, da živi in lahko obnavlja svojo delovno silo. Uporabna vrednost delavčeva pa je oni denar, ki ga delodajalec dobi za izdelane predmete. Marks smatra, da je uporabna vrednost sile vedno večja od prometne vrednosti. Razlika med uporabno in prometno vrednostjo je **nadvrednost**, ki gre v korist delodajalca.

Marksu se zdi, da je na ta način razkrinkal tajno »kapitalistične« produkcije. Zdi se mu, da radi gospodarskega sestava, v katerem obstoji še privatna lastnina, delodajalcem uspe, da opeharijo »delovno silo«, ki edina more biti izvor vrednosti in ki more izdelati večjo vrednost, kakor jo sama vsebuje.

Taka je marksistična teorija o vrednosti in nadvrednosti. Oglejmo si sedaj vso to teorijo iz našega krščanskega nazora.

Marksu je gospodarsko dobro samo nekaj materialnega. Dobrine razume Marks popolnoma mehanski. Marksu je produktivno samo ročno delo, ki edino ustvarja dobrine in jim daje vrednost. Mi pa vemo, da vsaka dobrina vključuje v sebi tudi duševno, moralno in splošno kulturno delo človeka in naroda. Vemo, da ni produktivno samo delo nekega ročnega delavca, temveč tudi delo onega, ki je dobri- no (delo!) zamislil. Vplivajo pa na vrednost tudi popolnoma osebne stvari. Vemo, da imajo stvari, ki jih cenimo, za nas neko vrednost, zato pa ima lahko ena in ista stvar za različne osebe različno vrednost. Jasno je torej, da ne moremo vrednosti neki stvari (dobrini) odrediti samo mehanski.

Marksovo razločevanje uporabne in prometne cene srečamo že pri grških filozofih. Vemo, da se odreja prometna vrednost sorazmerno po količini, uporabi, večji ali manjši možnosti, da pridemo do uporabe vrednosti. Na uporabno vrednost pa vpliva človek in njegovo mišljenje ali

* Primer za prometno vrednost: Ako kilogram kruha lahko zamenjaš za liter vina, pravimo, da imata oba isto prometno vrednost, medtem ko je njuna uporabna vrednost različna.

pa mnenje neke družbe. Znano je n. pr., da so pisani stekleni biseri za črnice velika vrednost, medtem ko za Evropejce v veliki večini vsaj ne pomenijo mnogo.

Marks prometno vrednost odreja samo po množini dela, ki je bilo v neko dobrino (delo) vloženo. Prometna vrednost je torej zanj nekaj natančno odrejenega, kar je neodvisno od uporabe, t. j. uporabne vrednosti. Ako se pa sedaj ozremo na zgornji primer, bi morali pač biti stekleni biseri enako vredni črncu in Evropejcu, kajti vrednost teh biserov se po Marksu odreja le po delu, ki je v nje vloženo. Popolnoma je torej pogrešena teorija vrednosti, po kateri samo delo odreja in določa vrednost (prometno seveda!) predmetu. Nočemo s tem trditi, da delo ne vpliva na prometno vrednost, ampak hočemo samo reči, da ni vloženo delo edino merilo prometne vrednosti. Razumljivo je, da sta prometna in uporabna vrednost v zvezi in torej vloženo delo nikakor ne more biti edino merilo vrednosti predmeta, kakor to trdi v svoji teoriji o vrednosti Marks.

Marksova teorija vrednosti ni pravilna. To je spoznal tudi sam in v »Kapitalu« se odreja svoji teoriji o vrednosti. Tu namreč priznava, da se predmeti ne prodajajo samo po vrednosti, ampak včasih pade njihova cena pod njihovo vrednost, drugič pa zraste višje. Če pa torej ni samo vloženo delo oni faktor, ki daje predmetom vrednost, ampak predvsem tudi koristnost in možnost uporabe, pade s tem tudi teorija o nadvrednosti in drugo.

Kar se pa tiče »kupovanja delovnih sil«, naj povem le to: ne »kupi« se samo prometna vrednost, ampak je treba upoštevati tudi osebno sposobnost, spretnost, poštenje itd. Gleda se torej tudi na čim večjo uporabno vrednost. Znova naj poudarim, da mi nikakor ne odobravamo, da bi delodajalec izrabljaj delavca in sebi kupil na njegov račun denar. Samo zanimamo Marksovo trditev, ko je pisal tako, kakor da živi delodajalec samo od izžemanja delavcev in da delavec ne dobiva nikoli višje plače, kakor mu je potrebna za življenje.

Oglejmo si sedaj drugi del marksistične teorije, ki smo ga nazvali »zakon koncentracije kapitala in propada kapitalistične družbe«.

Marks trdi v svoji teoriji nekako takole: V družbi, kjer so proizvodna sredstva monopol nekaterih, more nadvrednost nastati le po izrabljanju dela drugih. Nad-

vrednost je torej v svojem bistvu napačno tuje delo. Ta nadvrednost se bo izpremenila v zmerom večji kapital, ker jo bo kapitalistični razred uporabljal za novo proizvodnjo in zaradi tega za večjo obogatitev. Toda da pride do nadvrednosti, mora imeti kapitalist možnost, da kupi na trgu delavca, ki je svoboden v dvojnem smislu, da prvič kot svobodna oseba razkolaga svobodno s svojo delovno silo, in drugič, da ni lastnik nobenega proizvodjalnega sredstva.

Da so te prilike nastale, so morali kapitalisti pospešiti oni razvoj, ki je uničil nekdanjo lastnino, ki je temeljila na osebnem delu. Tako je nastal proletarijat. Proklamacija svobode dela in deklaracija človeških naravnih pravic sta za Marksa le zmaga kapitalistov. Izvedla se pa je tudi razlastitev (vsaj delna!) obrtnikov, kar je proletarski razred še povečalo. Razlastitev se izvaja postopoma in sama po sebi; posebno zaradi neprestanega razvoja in povečanja velikega izdelovanja; dalje radi nadprodukcije, ki je vzrok brezposelnosti, in preobilice delovnih slojev in tako ustvarja pravo industrijsko armado rezerve, ki jo kapitalisti izrabljajo po svoji mili volji, — in končno zaradi vedno večjega osredotočenja kmetijskih in podeželskih slojev po mestih, ker se tako kmetje in vaščani sami po sebi spreminjajo v proletarijat.

Na ta način torej kapitalistični razred veča število proletarcev. Na drugi strani pa kapitalisti s tem namernim proletariziranjem krepijo delavski razred in tako zbirajo lastne grobokope. Prepad kapitalističnega razreda bo posledica razrednega boja. Oni, ki so namreč nekoč druge razlastili, bodo sami razlašeni! — Kako se bo ta razlastitev zgodila, nam Marks sam ne pove, ampak postavi le trditev, da bodo isti zakoni, ki so pospešili razvoj kapitalizma, povzročili tudi njegov padec in uničenje. To bo tako imenovana — avto destrukcija (samo uničenje).

Da se bo samouničenje kapitalističnega razreda zgodilo, dokazujejo marksistom tile vzroki:

Kriza, ki jo povzroča prevelika proizvodnja in veliko siromaštvo delavstva. Množenje delniških družb. Pri delniških družbah namreč solastnik neha biti delodajalec, ker ni več izključni lastnik podjetja, ampak le solastnik in to solastništvo se spremeni v kos papirja. Razvoj bo šel v ti smeri, da bodo polagoma vsa podjetja postala delniške družbe, ki se bo-

do združile v trust. Tedaj pa bo ugodna prilika, da se izvede razlastitev kapitalistov, kar se bo zgodilo po Marksovem mnenju mirno; z eno samo potezo peresa bodo lastnikom odvzete vse delnice, ki bodo postale last delovnega ljudstva. S tem

bo končno ukinjena zasebna lastnina. To bo po Marksovi trditvi zadnja razlastitev v zgodovini, ker bodo s to razlastitvijo postali lastniki vsi, skupnost, čemur se s tujko pravi — kolektiv —.

(Konec prihodnjič.)

Ivan Čampa:

Zakaj ti v srcu je otožnost vzknila?

Zakaj ti v srcu je otožnost vzknila?

*Zašla li vanj je kakor v vas pomlad cvetoča,
rodila se morda je kot molitev vroča,
je tiho legla vanj kot v cerkev duh kadila?*

*O čuj! Ko v svoji sredi gledam siromake,
ki hodijo mimo s povestnimi glavami
in krilijo za kruhom s trudnimi rokami,
me stam je, da sem srečen sredi bede take.*

*In glej, kot se obraz otroka, ko gre čezenj
z roko ljubečo mati, v smeh svetel razlije,
tako mi ob ljudeh teh v srcu žalost klije,
ker v meni se do njih rodila je — ljubezen.*

Jože Dular

Ukradena srajca

Mrzla, poznojesenska burja je majala drevje ob cesti, ko je prišel v vas. Bos je hodil po zmrzlem kamenju, razcefrana suknja se je zapletala na njem in na klobuku je frfotal šop petelinjih peres.

Ustavil se je pred trgovino na koncu vasi. Oči je uprl v pisane predmete, ki so bili razstavljeni za debelim steklom v izložbi. Nastavil je prst na šipo in drsal z nohtom po gladki ploskvi od predmeta do predmeta. Kaj bi dal, če bi imel vse to! In srajce, one svetlozelene z belimi gumbi! Koliko časa je že, odkar nima več svoje. Še spomladi je nekoč opral neko podarjeno srajco, pa mu jo je odnesel veter v vodo, ko se je sušila na bregu. Od takrat pa nima nobene več.

S težavo je odtrgal pogled od tega bogastva in pritisnil na kljuko. Saj ni imel ravno namena, da bi kaj kupil — za dva dinarja, ki ju je hranil v žepu, bi ne dobil bogve koliko — in vedel je tudi, da trgovci niso posebno prijazni z beraškimi

ljudmi. Pa je le vstopil, iz navade, da poprosi za majhen dar.

V trgovini ni bilo nikogar, niti kupca niti prodajalca. Mračno je bilo, na pol temno in le svit ognja, ki je gorel v peči, je risal po tleh svetle črte. Okrog po stenah so bile razvrščene najrazličnejše stvari, celo bogastvo je bilo razstavljeno po predalih in policah. In na levi, poleg vrat, zlikane obleke in med njimi nove, čisto nove svetlozelene srajce.

Pogled je zasadil v zeleno blago. Velik kup srajc je ležal pred njim. Vse življenje bi jih imel dovolj. Zdaj pa nima nobene. Dolge mesece je že brez nje. Zunaj pa je mraz, megle se vlačijo po hribih in morda prične že jutri snežiti. Kradel ni še nikoli. Pa saj mu ni bilo sile. In tudi ni dolgo, odkar so mu umrli starši in se je sosed polastil njegove bajte za denar, katerega je nekoč posodil očetu, pa mu ga ta ni mogel vrniti. Takrat se je zanj pričel križev pot. Dve leti je v hribih služil

za hlapca, potem pa so ga vrgli na cesto, brez denarja in dobre besede. Od takrat je cesta njegov dom, nebo streha in trdna kolena njegova miza.

V trgovini je bilo tiho, le ogenj je prasketal v peči in burja je tulila zunaj. V veži je nekaj zaropotalo. S hitro kretnjo je segel na polico, pograbil najbližjo srajco in jo vtaknil za suknjič. Neopažen je hotel oditi. Ravno takrat pa so se odprla vrata in v trgovino je stopila trgovka z lučjo.

»He, mož, kaj pa iščete tukaj?« je zaklicala pol v strahu in bojazni pred raztrganim človekom.

Berač je prišel v zadrego, nekaj je momljal in končno iztrgal iz sebe ponižno prošnjo.

»Nate!« je rekla urno in mu vrgla nikljast kovanec v klobuk.

Zahvalil se je in odšel. Samo nekaj korakov je naredil zunaj na cesti. Noge so se mu zapletale, kot bi ne bile njegove. Ukradena srajca ga je tiščala. Ohlapna suknja je mahedrila na njem in klobuk mu je privzdigovala burja. Zgrabil ga je, pri tem pa je padla srajca po tleh. Trgovka, ki ga je opazovala pri vratih, je planila na cesto.

»Baraba tatinska! Srajco mi je ukradel! Poglejte jo! Ko me ni bilo v trgovini, jo je zmaknil s police! Primite ga!« je kričala, da so ljudje kar vreli na cesto.

Berač je hotel zbžati, pa ni mogel. Noge so mu odpovdale in sesedel se je na kup kamenja. Trgovka je vihtela srajco in vpila:

»Zganite se vendar! Naj skoči kdo po

orožnike, da bo vedel ta capin, kaj se pravi krasti srajce po trgovinah! Tone, ti teci!«

Pastir se je spustil v tek po orožnike v bližnji trg. Takrat je na cestnem ovinku zaropotal voz. Trgovec, ki je imel opravke v mestu, se je vračal domov. Ko je zagledal na cesti kup ljudi in sredi njih svojo ženo in razcapanega berača, je planil z voza. Hitro je spoznal, za kaj gre, preudarno je pograbil bič in pričel brez usmiljenja biti po možu, ki je sedel na kamenju. Ljudje so gledali brez besede. Oni na tleh pa je kričal, da dosedaj še ni nikoli kradel in tudi ne bo več. Da je bila to prva tatvina v njegovem življenju, da ga zebe in da je lačen. Toda trgovec ni prenehal, udarjal je počasi in s premisljenkom. Ljudje pa so drug za drugim izginjali in, ko je prišel orožnik iz mesta, so se razgubili še zadnji.

»Zakaj ste ga topli? Imate morda vi pravico in oblast, da ga kaznujete?« je vprašal orožnik trgovca, ki je ostal sam z beračem na cesti.

Trgovcu je postalo nerodno in povesel je bič. Za svoje dejanje ni vedel odgovora. Samo z jezo se je izgovarjal.

»Sitnosti bosta imela oba, če vaju naznanim. Večerjo mu dajte in prenočišče na senu, jutri pa naj gre, kamor hoče,« je dejal orožnik po kratkem molku. In vsi trije so odšli po cesti. Bilo je že temno, burja je tulila okoli hiš in skednjev in njen glas se je mešal z beračevim, ki je govoril v dolgih posledkih:

»Saj ne bom več kradel ... nikoli več ne bom ... nikoli več ...«

Skrivnost

*Da skriti mi je svoj obraz!
Saj sem med vami rad, ljudje,
samo ne glejte mi v srce ...*

*Neviden bom obiskal vašo dušo,
spomin na njo bom vzel s seboj,
podoba njeno v sebi izobličil,
podarim vam nato zrcalo v pesmi.*

*Ljudje, saj z vami moram biti,
samo ne glejte mi v oči!*



Slovensko izobraženstvo in ljudstvo

(Beseda našim delavskim fantom iz mesta.)

Slovenci smo bili do 10. stoletja brezoblikovna množica, ki se je povzpela v narod (rojstvo slovenskega naroda!) v času brižinskih spomenikov, ki pričajo, da smo tokrat dobili svoj lastni jezik, svoje prve zapiske, ki so se potem od stoletja do stoletja množili, dokler nismo od slučajnih beležk prišli 1551. do svoje prve knjige (začetek prebujanja). Doba protestantizma in nji sledeča protireformacijska doba sta nas vpeljali med kulturne evropske narode. A vse do začetkov narodnega preporoda je vstajala slovenska narodna zavest le pri posameznih izobražencih, pri pisateljih, medtem ko nam še baročna doba v 17. stoletju s svojo akademijo delovnih mož (1693.—1725.) dokazuje, da naši izobraženci — znanstveniki še niso prišli do prepričanja, da bi delali za naš narod in pisali v jeziku, ki bi bil razumljiv našemu preprostemu človeku. Takrat ni še nihče mislil na slovenske šole s slovenskim učnim jezikom, nihče ni čutil potrebe po slovenskem uradovanju, razen verskih knjig se ni razvil še noben odtенок slovenske posvetne literature.

Prva znamenja o narodni zavesti večjega števila slovenskih izobražencev nam kaže šele 2. polovica 18. stoletja, doba prosvetljenstva, ko so Pohlin, Dev, Linhart, Japelj, Kumerdej in Vodnik izpričali prvo pravo slovensko narodno zavest s svojimi književnimi deli, ki so segali iz cerkvenih sten tudi na deželo in v Pisanicah, Zgodovini, Pratikih, Lublanskih Novicah in številnih praktičnih knjigah širili narodno zavest, izobražbo, pouk in zabavo tudi med našimi preprostimi ljudmi.

Ni treba posebej poudarjati, da je romantika ob prelomu 18. in 19. stoletja in še vso dobo do 1881., ko je nastopil čisti realizem, posebno poglobila med izobraženci zavest, da smo Slovenci narod, ki ga je treba v vseh sestavinah, v ljudstvu in izobraženstvu, preroditi, dvigniti materialno in kulturno, da bo vreden člen evropskega kulturnega občestva. Takrat se je začelo izobraženstvo šele prav zavedati svoje naloge, a jo je tolmачilo na dva, povsem različna načina. Pri nas je prvega zastopal Kopitar, drugega Čop. Kopitarju je bila osnova ljudstvo, Čopu in Prešernu izobraženstvo. Kranjska Čbelica je bila

list za izobraženstvo. To naše meščanstvo je bilo treba najprej izvleči iz zaspanosti, v njem je bilo treba vzbuditi smisel za največje vrednote narodne kulture. Kopitar pa je šel kar mimo izobraženstva naravnost h kmetu, jedru slovenskega naroda.

Iz Kopitarja je izšel naš največji narodni preporoditelj v 2. polovici 19. stoletja. Levstik je namenoma šel kar mimo izobraženstva, ker se mu je zdelo v splošnem premalo narodno, zato vredno manjšega upoštevanja kot preprosti slovenski človek. Zato je pisateljem vsepovsod priporočal, naj se vrnejo k ljudstvu, ki so iz njega izšli, h kmetu, v katerem je moč slovenskega naroda, k preprostemu človeku na deželo, ker živi oddaljen od pokvarjenega mesta in hrani zato jezikovno bogastvo svojih prednikov še nedotaknjeno. Prav zato je slovenskim visokošolcem pisal, naj se predvsem zanimajo za materinščino, češ: »Ako človek ne vé na tanko svojega govora, ne more se imenovati in tudi ne more biti narodno omikan; ne more mnogo koristiti narodu. Prav goreče se tedaj učite slovenščine!« (N 1863, 311). In spet je zatrjeval, da »vsak narod, sedeč na meji izobraženih sosedov, brez narodne svesti, katera pa izvira še le iz narodne omike, v zadnjem času poleg vse narodne samostojnosti nima narodnega obstanka« (N 1863, 203). Šel pa je Levstik od Kopitarja malo dalje, bliže Čopu, ko je upošteval tudi leposlovno zrelščico, ko je terjal izobražen jezik, ki se v njem morajo pisati vse stvari, ne pa samo tiste, ki koristijo kmetu, če hočemo, da naš jezik ne bo ostal za vedno trd in okoren. To zadnje je dvignila zlasti mladina iz Levstikove šole, mladoslovenska generacija. In res: v šestdesetih, sedemdesetih in osedesetih letih prejšnjega stoletja se je v narodnem duhu začelo izobraževati vse naše meščanstvo, le žal, da je prečesto ostalo samo pri čitalniških »besedah«, kjer je igralo, pelo in rajalo, a Levstikov klic po zblízanju s slovenskim kmetom skoro povsem prezrlo! Bolje pa so razumeli Levstika naši pisatelji in pesniki tistih let: Erjavec, Stritar, Jurčič, Keršnik, Tavčar, Gregorčič in Aškerc, pa pozneje tudi naša tako imenovana moderna.

Povsem v Levstikovem smislu pa je kmalu začela delovati njemu nasprotna kulturna struja. Medtem ko so Mladoslaveni in njihovi nasledniki (Jurčič, Keršnik, Levec i. dr.) ostali le v mestnih čitalnicah, so nasledniki Staroslavencev pod Krekovim vodstvom odšli na deželo in kmetu ustanovili prosvetna društva in mladinske organizacije ter hranilnice. Prvi so prišli in bogata je bila njihova žetev. Trud ni ostal neplačan: omika se je razširila do zadnje slovenske vasi, knjiga je prišla v zadnjo slovensko bajto. Krek je izvedel Levstikovo delo — v praksi do viška, ki ga nam utegnejo zavidati še celo kulturni narodi srednje in zapadne Evrope; omika je pri nas na višku (komaj 5% nepismenih!), narodna zavest izobraženstva in ljudstva popolna. Krona Krekovega dela pa je bilo še politično osvobođenje našega naroda 1918.

Že tale kratek pogled v našo kulturno, zlasti slovstveno zgodovino, nam je nedvomno dokazal obstoj slovenskega izobraženstva in preprostega ljudstva. Čeprav vemo, da mora izobraženstvo voditi ljudstvo, mu odkrivati vrednote znanosti in umetnosti in mu iste tudi ustvarjati, vendar moramo še danes pritrditi vélikemu Levstiku, da je jedro slovenskega naroda tam zunaj na deželi, kjer živi naš preprosti človek, naš kmet, ki nad vse ljubi naše doline in planine, kjer pojo fantje na vasi, kjer jim dekleta dajejo nageljčke in rožmarin, kjer sta dobivala prelepe motive za svojo pesem naš Murn in Golar, tam, kjer se razprostirajo naši grunti, kjer čepe zakajene bajte in se bleste cerkvice, ki so značilne samo za nas, pa za noben drug narod na svetu ne!

Pa se v zadnjih desetletjih prečesto po pravici poudarja, da je naše izobraženstvo izgubilo stik s temi izrednimi vrednotami, da se je odtujilo slovenskemu ljudstvu, da je zazijal prepad, skoro nepremostljiv prepad med njima. Po pravici, pravim, se to očita skoro večini slovenskega izobraženstva. Pa samo zato, ker večino današnjega izobraženstva tvori polizobraženstvo, ki meni, da je ob prečitaniu dnevnega časopisa pojedlo vso modrost, zajelo vso kulturo z veliko žlico in da radi tega že sme in celo mora gledati na našega kmeta in delavca od zgoraj navzdol! Pravi naši izobraženci, in to naši pesniki, pisatelji, znanstveniki in umetniki pa so tudi danes Levstikovega mnjenja! Nekaj dokazov.

Pisatelj in župnik F. S. Finžgar, trd Go-

renjec, je dejal Izidorju Cankarju: »Med ljudstvom in inteligenco ne sme biti prepada, temveč mora peljati most z ene strani na drugo. Jaz držim ta most, kolikor morem, in mislim, da ga nikakor ne smemo podreti. Največja umetnost je pisati za ljudstvo in inteligenco hkrati. Sto doktorjem govoriti ni težko; sto kmetom lepo govoriti je višek umetnosti. Knjige, ki jih uživa ljudstvo in inteligenca z enakim veseljem, so najboljše; tako je Sv. pismo, Homer, Tolstoj« (Obiski 26).

Ali ni pisatelj Ivan Cankar skoro vseh svojih del obrnil proti temu našemu lažizobraženstvu in s kruto besedo in satiro bičal njegovih napak? In sam je zapisal, da medtem ko izobraženstvo preganja njegove pesmi »Erotiki«, jih je njegova mati, preprosta slovenska ženica, čitala s popolnim umevanjem, brez predsodkov o pohujšanju...

Podobno je umetnik slikar Jakopič v »Obiskih« 49—52 izjavil, da ga slovensko ljudstvo, ki brez znanstvenih predsodkov gleda njegove slike, nagonsko razume in uživa.

Izobraženec torej mora izhajati le iz ljudstva in se zopet vanj vračati po geslu: iz naroda za narod. Zato mora naš znanstvenik gojiti narodno znanost, zato mora naš pisatelj iz našega podeželja, iz naše Gorenjske in Dolenjske, Koroške in Prekmurja zajemati snov za svoja dela, zato mora naš pesnik peti o slovenski podeželski romantiki in stvarnih težkih današnjih dneh, ki v njih skoro samo še životarita naš mali kmet in tovarniški delavec! Vse to naj zajame slovenski izobraženec, da bo zopet postal most med mestom in deželo trden in da bo tak tudi ostal.

In kje je mesto slovenskega fanta, pri izobraženstvu ali pri našem ljudstvu? Kakšne naloge daje njemu slovensko mesto in podeželje?

Najprej moram izraziti prošnjo in željo, naj naš slovenski fant ne zahaja brez potrebe med polovičarsko izobraženstvo! Naj naš delavski fant v slovenskih mestih ne sili s pogledom v salone polizobraženstva in naj ga ne skuša posnemati, temveč naj ceni žulje našega kmeta in delavca, mu pomaga in ga izobrazuje in dviga. Osebnost moraš postati, osebnost, ki bo jemala svoje življenjsko hranivo iz naše domače zemlje, in s tem pokazala, da danes zavračamo Horacovo mnjenje, ki ga je z visokega, a puhlega aristokratskega stola izrekel, rekoč: sovražim preprosto ljud-

stvo. Zamenjaj besedo sovražim s cenim in ljubim!

Drugo: ko si načelno pristopil na Levstikovo stran, še praktično pojdi za — Krekom; na vas pojdi, delavski fant iz mesta, v vaško podružnico stopi, delaj v podeželskem prosvetnem domu, druží se s svojim tovarišem s kmetov! Tako boš zavestno pronical v duha slovenskega občestva, ko boš potoval po naši zemlji in pil nje prelesti in bolesi (Župančič!), ko boš poslušal zlato govorico našega kmeta in pritrjeval njegovi zdravi naravni modrosti, ko boš prisostvoval našim prelepim običajem, ki jih je publika civilizacija že povsem izrinila iz naših mest in trgov. Pojdimo na deželo in nabirajmo reke in pregovore in fraze, poslušajmo na-

rodno liriko naših deklet in fantov! Ko bomo storili vse to in še mnogo drugega, bo postala dušeyna last našega ljudstva tudi naša last. Tako bomo tudi mi ustvarjali zopetno zvezo med izobraženstvom in ljudstvom. Dr. Jože Pogačnik je dejal: »Jedro ljudskega duha je prav isto kakor pri otroku: rast, ustvarjanje« (Po Langlunu). Ko bomo spoznali, dragi fantje, to jedro slovenskega kmeta, slovenskega življa, slovenske zemlje, bomo mogli iz njega rasti in ustvarjati. In to dvojje je naša velika naloga: rasti in ustvarjati moramo po geslu: z Bogom za narod! Ali ne bomo ob koncu takega dela veseli in zadovoljni vzkliknili: »Tudi kot člani slovenskega naroda smo izpolnili svojo življenjsko nalogo!«



Letalo nad zasneženo gorsko pokrajino.

Venceslav Winkler:

Kako je Petrova obveljala

Pravijo, da sta šla Kristus in sv. Peter spet po svetu in sta prišla v vas, ki je bila slovenska. Spoznala sta jo takoj in so ju v spoznanju potrdile še tri stvari: nageljni na oknih, pijanec ob cesti in gorjanska kletev, ki je bruhal iz njegovih ust.

»Greva kar mimo!« je bil hud sv. Peter. »Nikar!« je svaril Gospod. »Že zaradi rož ne smeva, ki po božje cveto.«

In sta ostala, pa tako, da ju niso spoznali. Pri hiši sredi vasi sta prosila za prenočišče, dobri ljudje so bili, malo so

pogodrnjali, pa so vendar dali. In sta večerjale in zaspala, spala vso noč dobro in se pozno zbudila.

»Lej,« je dejal Kristus, »poplačati jih morava.

»Seveda,« je bil zadovoljen sv. Peter. »Pa kar vso vas!«

In sta zbrala ljudi in je povedal Gospod, da so dobri in naj si kako stvar poželijo, da jim jo bo dal. Samo v miru naj premislijo in kaj takega izbero, da bo vsem v korist. In Gospod in sv. Peter sta odšla. Vaščani pa v govor! Vsi do poslednjega so se zbrali, vsak je svoje povedal, pa se niso mogli spraviti v eno. Nekateri so bili za cerkev, drugi za vodovod, tretji za mlatilnico, četrti za novo cesto, vsi v eno pa niso šli. Ko so videli, da ne pridejo do konca, so šli k župniku, da bi jih poučil, a se niso dali, ko je vsak svojo tiščal. No, in potem, potem so šli v mesto h gospodi. Gospoda jim je pa prav svetovala in so se ljudje vrnili in prosili Boga za denar, za tisoč zlatnikov za vsako hišo. Pa so ga dobili in kmalu spravili. Prišla je gospoda iz mesta, besede sem, besede tja, malo dobre volje in prijetne govorice in so zlatniki kopneli, kopneli in skopneli.

Prešlo je leto pa sta spet prišla mimo Kristus in sv. Peter. Pa je rekel sv. Peter:

»Poglejva, kako se imajo!«

Pogledala sta in se užalostila, to se pravi, užalostil se je sv. Peter, ker Gospod je že poprej vedel, kako se bo zgodilo. In sta spet prenočila v vasi in v jutru obdarovala ljudi, naj izbero, kar hočejo, in sta odšla. Spet so se ljudje prerekali, dolgo so govorili, potem so odšli h gospodi v mesto in jim ponudili dobroto. Rekli so, da so dobrega srca in da se ne marajo med seboj prepirati. Gospoda so bili veseli, pomencali so si roke, pa še ne prav lepo, in so jih odpravili. Kmetje so odšli domov, posedali so pred hišami, kadili tobak in gledali, kako je cesta razrita od dežja, kako teče gnojnica med hišami, kako se drevje suši in kažejo strehe rebra. Gledali so, videli pa niso. Pa sta spet pri-

šla Gospod in sveti Peter. Svetnik se je ujezil in se obrnil:

»Nak, zdaj pa nič več dobrot!«

»Počasi,« je rekel Kristus. Izposodil si je pri prvem gospodarju kramp in lopato in sta začela obdelovati cesto. Popravljala sta grape in jih zasipala, ravnala sta gnojnico na kraj, vse kot je treba za lepo cesto. Gledali so ju ljudje, nekajkrat široko pljunili, potem so skomignili z rameni:

»Norca! Če bo kaj pomagalo! Saj bo vse dež raznesel.«

Kristus in sv. Peter sta pa delala. Peter bi bil rad godrnjal, pa ni mogel, ker se mu je zdelo, da hoče Gospod nekaj svojega. Molčal je, čeprav ga je skrbelo, ko so ljudje stali naokrog in samo gledali. Nebeščana sta pa bila čudovito pridna in je bila zvečer popravljena že vsa cesta skozi vas. Potem sta šla spat.

Zjutraj sta se pa začudila. Peljala se je gospoda iz mesta, ki so jo vaščani poklicali. Ljudje so stali z odkritimi glavami pred gospodo in so razkazovali, kako in kaj. Takrat sta prišla Gospod in sveti Peter in sta začela spet delati.

»Pustite,« so rekli gospodje, »pustite, naj delata. Če le ni nevarno. Tujci so nevarni ljudje.«

»Pa bi sami cesto popravili,« je rekel eden, ki je bil še skoraj otrok. Grdo so ga pogledali in povedali:

»Če je bilo za naše očete dobro, naj bo še za nas.«

In so šli po hišah, gospoda pa v mesto. Tedaj se je tudi Kristus ujezil in vrgel kramp in lopato v jarek.

»Na cesti jim leži denar, pa ga ne poberejo. Tudi jaz ga ne bom pobral. Naj ostanejo kar tako.«

Samo Peter je bil vesel, da je enkrat njegova obveljala, kakor se mu je zdelo. Tista vas je pa trikrat slovenska, po nageljnih, ki ves dan dišijo, po pijancih, ki svet kvarijo, in po ljudeh, ki hodijo nevarni in ponižni gospodo za dobro besedo vpraševati, ko bi lahko sami svet sodili in ravnali.

Oton Župančič — šestdesetletnik. Dne 23. januarja 1938. je ves slovenski svet praznoval šestdesetletnico največjega živečega slovenskega pesnika — Otona Župančiča, ki je naše slovensko slovstvo, zlasti pa našo čustveno pesem skupaj s Kettejem, Murnom in Cankarjem pred štiridesetimi leti dvignil do najvišjih vrhov takratne lepe umetnosti. Župančič je nedvomno največji mojster slovenskega jezika, ki mu je takorekoč izvil prav vso njegovo prelepo muzikalnost, kar se je v nevezani besedi posrečilo le še Ivanu Cankarju. Župančič je resnično pesnik našega naroda in naše zemlje. Kdo od vas še ni bral njegove prelepe Dume, ki je prava himna vsega slovenskega vprašanja od nizkih bajt do velemest in tovaren, ki v njih delajo naši slovenski izseljenci. Kot pesniku slovenstva mu tudi Kres čestita k visokemu jubileju z željo, da bi nam še veliko dobrega in lepega zapel!

Spoznanje

Zaprta so se vrata. Dom duhovnih vaj nas je sprejel. Odkazali so mi sobo: majhna je bila. Pusta se mi je zazdela: mi-za s knjigami, zraven klečalnik in postelja. Štiri gole stene — ne, na eni visi Križani. Premajhna bo zame in za mojo prekipavajučo mladost! Vsaj okno je v steni! Pogled skozi okno, pa ne v svet, le na temno dvorišče.

Začutil sem, da sem sam. Celo moja mladost je ostala zunaj. Nič več ni v meni razigranosti, resnost me je prevzela.

Sam. Za nekaj dni ločen od sveta. Nekdo pa je prišel z menoj: moja razrvana preteklost. Ostani! Zdaj sem te dobil, preteklost! Zmeraj si se mi izmikala, ko sem te hotel pogledati, zmerom si se skrivala in v boju s sedanostjo sem te izpustil. Zdaj se mi pokaži, da iz tebe dobim načrte, ko si bom klesal bodočnost!

Nekje je ura odbila deset. Lep namen ima ura: razdeljuje nam čas. So pa stvari, ki imajo še lepši namen.

Človek se je rodil na svet...

Bo lep? Morda. Učen? Morda. Nadarjen? Morda. Bogat, srečen? Morda. Bo živel deset, petdeset, sedemdeset let? Morda...

Bo umrl? Gotovo.

Le smrt je v našem življenju gotova.

Je vredno živeti, če je to ves človekov namen, da ga nekoč zasuje zemlja?

Res, votlo bo palo kamenje na našo krsto, toda duše ne bo v krsti. »Meso je iz zemlje, duša pa je od zgoraj vdihnjena...« Človekov namen ni v mesu, človekov namen je v duši!

Lep namen ima človek...

Greh, greh, preveliki greh!

Saj ne razumemo...

V mestu je bolnišnica, dve — tri, v njih vse bolezni; tudi hiralnice so zraven sirotišnic. Pa tudi delavske barake so v predmestjih z vso svojo bedo.

Zakaj je tako in morda še huje po vsem svetu? Znosi vse to gorje, vse to trpljenje od vsepovsod na en kraj in poglej: vse to je šele posledica greha!

Kaj je greh?

»Peklensko brezno!«

Saj ni strašna beseda v dobi plezanja po gorah in nad prepadi.

»Ogenj, ki ne sežge, ampak ohranjuje!«

To je prva strašna beseda, to je prva strašna stvar.

»Večnost v peklu.«

To je druga, še strašnejša beseda, to je zadnja, najstrašnejša stvar za človeka...

Spoved — balzam!

Čudno. Saj so dnevi megleni, dvorišče polno prahu in le majhen kos posnetega neba visi nad zidom, pa je vendar posijalo sonce prav v mojo sobo.

Sonce!

To si dal ti, Gospod! Nagnil si do nas svoj svetli obraz in okopali smo se v tvoji milosti.

Luč!

Zdaj pojdi, preteklost! Dovolj sem ob tebi spoznal pot, ki mi jo je hoditi. Izklesal sem lik svoje bodočnosti.

Zadnji večer duhovnih vaj.

Sedaj vem; stal sem ves čas preteklega življenja na trgu sveta, gledal vrve-nje ljudi, pa nisem vedel, kam naj grem.

Videl sem meščansko družbo, gledal sem te ljudi iz boljših krogov. Zazdela se mi je, da so kakor krdelo živali, ki se gnetejo okrog korita: hlastajo za hrano — bogastvom, dasi že do kolen brazdajo po nji. Pozabili so, da na svetu ni samo kavar- na in buffet, pozabili so, da je nedaleč tudi Galjevica in Zelena jama. Široka pot je vodila do njih, mnogi so drveli po nji, meni pa se je zastudila ta opolzka cesta.

*

Stal sem tako brez dela, kar stopi k meni On, čigar ime je Ljubezen, in mi zašepeta:

»Pridi!

Videl sem ga: svetel in močan je bil — noge pa so mu krvavele od težke poti.

»Gospod, kaj želiš od mene?«

»Pojdi tudi ti tja, kjer klasje klone pod zlato težo!«

France Jeze

Večeri pred pomladjo

*Zdaj, v teh meglenih nočeh pred pomladjo
sem tako sam ...*

*Na ulici se vžigajo luči in
čisto v mojo sobo se izgubi včasih smeh
veselih ljudi.*

*Pri meni pa je samotno in mraz
in tišina, kot da je okamenelo svetovje
in se ustavil čas ...*

*Pa si z rokami zakrijem trudne oči
in sanjam, da si Ti pri meni,
svetla in dobra.
Smehljaj se mi in mi daš,
da poljubljam Tvoje hladne roke in
da zakopljem obraz
v Tvoje težke, plave lase ...*

*Ko pa odprem oči, se spet zavem,
kako daleč, daleč si in
kako sem sam s seboj
sredi noči ...*

*...Tiho lije v sobo svetloba svetilke na
ulici.*

*Ob meni pa stojе črne sence z dvignjenimi
rokami in čakajo, da me zagrnejo
v svoje mrzle, črne pajčolane ...*

Veslaške tekme in scene iz pomorstva v starem veku

V starem veku so bile športne igre del bogoslužja. Pesnik Vergil pripoveduje o veslaških tekmah, ki jih je organiziral Enej (junak iz njegove pesnitve Eneide) za obletnico smrti svojega očeta. Dejanje se godi na Siciliji na odprtem morju. Štiri troveslače (danes bi rekli štiri jahte), vse enake moči, stopijo v tekmo. Mnestens požene z močnimi vesli svojega »kita«, Gias svojo »domišljavo barko«, Sergest centavra«, Kleant pa svojo »Scilo«.

Daleč zunaj na odprtem morju štrli iz vode gladko skalovje, katero često zakrivajo valovi; danes je podobno vazi, v kateri je videti zeleno vejico. Sem morajo

tedaj kreniti naši vrli mornarji in tu morajo zaobrniti svoje ladjice.

Na dano znamenje s trobento skočijo veslači vsak k svojim veslom in med petjem ter »bravo« klici v gručah zbranih gledalcev, ki jim vlivajo poguma za tekmo, odrinejo od obale na široko vodno ravan.

Kot prvi vesla »Gias« s svojo »domišljavo barko«, nato mu sledi Kleant s »Scilo«, pa »kit« in »centaver«, vsi tesno drug poleg drugega, hoteč tako napraviti vsak sebi svoboden prehod in izogibajoč se pogostnih preobratov. Že se približujejo čeri, hoteč se vrniti. Gias že kliče svojemu

vodniku: »Kje boš smuknil? Obstani pri robu! Ošini skalo z leve strani! Dotakni se vendar že čeri!« — Ko se pa obrne, vidi za hrptom Kleanta, ki se vtihotapi v ozek prostor med njimi in čerjo in ga prehiti ter zaobrne. — Gias ves besen plane v vodo, sam pa prevzame njegov posel. Nesrečni vodnik leze iz vode in pleza po skalah, ves oškropljen od slane vode, sredi posmeha in neslanih šal mladih veslačev.

V tem trenutku se pojavi v ospredje Sergest s svojim »centavrom«, povsem poleg njega pa »kit«. Mnestens ves v obupu vpije svojim veslačem: »Hitreje, hitreje. Sedaj je prišel čas, da pokažete, kaj zmorate, da tudi lahko kaj dosežete. Ni nam toliko za zmago, pač pa se moramo bojevati, da ne bomo doživeli sramote, da bi se zadnji vrnili. Vsaj tega me obvarujte!«

Neroden obrat Sergesta s »centavrom« izkoristi »kit«. Preveč se je Sergest s sprednjim delom barke približal skalam, tako da je moralo priti do katastrofe. Vesla so se zadela ob čer in se razbila. Veslači so skušali rešiti ladjico.

Medtem pa se je Mnestens, opogumljen in svest si moči svojih jader in vesel, krepko poganjal po gladini morja, ki se je kar umikalo njegovi sili in ga lahno neslo k obrežju. Čakal je Giasa, ki se je dal prehiteti. Proti koncu je ostal Kleant sam spredaj. Nastalo je vpitje in vrišč. Vsi so klicali in navduševali te, ki so jim sledili: Kleant in njegovo moštvo je postajalo besno ob misli, da bo zgubil to, česar si je bil svest. Mnestens in njegovi so se pa

čutili vsi polni poguma. Mislili so že, da bo njim dodejana palma v znamenje zmage. Toda Kleant se je zaobljubil bogu morja, (prav tako kot delajo danes nekateri piloti in šoferji, ko se izroče sv. Krištofu). Saj on bi zares zaslužil zmago, kajti vso pot je imel glavo na pravem mestu. Dosegel je pristan in pognal ladjico do kraja. Bil je oklican za zmagovalca in dobil je palmovo vejico. Tudi Sergest se je končno pojavil (potem ko so bile nagrade že razdeljene), toda z zlomljenimi vesli, poganjajoč se tako čudno, kot je to mogel le on sam.

Človek bi dejal, da na tem pripovedovanju starega rimskega pesnika ni nobene živahnosti, ampak večjemu časnikarsko poročilo. Ti prizori, nagle premene tekmovalca, občutki in čustvovanje tekmovalcev, poseganje gledalcev v boj, verski občutek, ki se izraža, ko vrže razjarjeni Gias svojega krmilarja v vodo, ki potem pleza po skali, pluje in izmetava slano vodo, in vsi ti mladi, ki se pri veslanju obupno smejejo, ko vidijo ubogega nesrečnega, ki se koplje proti svoji volji, vse to je pesnik dobro razgledal, dobro orisal in opisal, pesnik, ki je bil sam priča temu tekmovalstvu in tudi sam dober veslač. Vse to nam priča, kako blizu so nam ljudje vseh časov, z druge strani pa nam je v dokaz, da je tudi današnja športna mladina lahko zmožna brati te stare povesti in si pri njih iskati zabave in pouka v športni vzgoji in telesni kulturi. Naj bodo te vrstice za uvod v popolnejšo kulturo in modernejši humanizem.

Fr. Horvat:

TUJINA

Mlada mati je slonela pod oknom in zrla v čisto nebo. V naročju ji je ležal otrok in se smehljal in mahal z ročicami.

Mlada mati je bila žalostna. Mislila je na moža, ki ga je ubil stroj v Ameriki.

Približala se je tašča in žalostno pristavila:

»Da, da, ljuba moja! Štefana ne bo več. Tudi jaz ga ne bom več videla. Šel je v Ameriko. O, čemu sem ga pustila? Da, da, tovarna ga je ubila!...«

Mlada vdova je molčala. Z roko je preganala brencljane, ki so se sukali okrog otrokove glavičice, in se potem zazrla spet v nedogledne daljave žalostno, bolno...

Prišel je tast iz mesta, kamor je hodil po pošto. Prinesel je pismo in bil je žalosten. Onih nekaj vrstic ga je mučilo in skoro s strahom se je približal snahi.

»Hm — hm!« — je boječe dejal, »mrtvaški list je prišel. Tukaj je. Stroj ga je, tisti nesrečni stroj v tovarni!...«

Tašča je zajavkala in solze so ji spolzele po licu in je tarnala: »Ubogi, ubogi Štefan!«

Snaha je molčala in v njenih očeh ni bilo solz. Žalost jih je izsušila.

Tast je stopil v sobo, prinesel stol, ga položil poleg snahe, položil nanj pismo in do-

GAJ

»V pismu je tudi pisano, da je bil štefan zavarovan. Zavarovalna družba ti bo izplačala tisoč pet sto dolarjev. Nakaznica bo kmalu prišla.«

Tast se je boječe umaknil, ker se obraz snahe niti premaknil ni. Sedela je kot kip z bledimi lici in mrtvimi očmi, ki so zrle brez prestanka v dalje nedogledne... Zrla je v daljeh dvoletno preteklost... Brala je svoje preteklost... Dekliška leta... V pisanih oblekah je hodila med dekleti... Spoznala je Štefana... Prišel je ponjo, jo zasnubil. Zadovoljna je stopila z njim pred oltar. Ponosna je bila na Štefana... Bil je najlepši fant na vasi... Sledilo je zakonsko življenje. Leto dni je bila srečna z možem. In potem je prišel nekdo... Sklenil je s Štefanom pogodbo in Štefan je odšel v Ameriko... In tam ga je ubil stroj...

To je brala mlada vdova v nedoglednih daljah in vse skupaj se ji je zdelo kot leteč prah, nihajoč na krilih spomina, hiteč v dalje, ne da bi se vrnil...

Tast ni mogel prenesti snahinega molka. Stopil je zopet k njej, ji dal roko na ramo in jo nagovoril:

»Hčerka moja! Dobila boš zavarovalnino. Tisoč pet sto dolarjev. Štefan je bil zavarovan.«

Mlada vdova se je zganila. Otrok v naročju se je plaho ozrl naokrog.

Snaha je vstala. Položila je otroka v voziček in ga izročila tašči. Nato je odšla na vrt, toda brez pokoja ji je bilo srce. Odšla je v bližnji log, kjer je žuborel potok, sedla v travo in se bridko razjokala.

Njene solze so govorile:

Kdo je razumel njeno bol? Kdo jo je objel s sočutjem in ogrnil s plaščem tolažbe? Kdo? Je-li bil kdo, ki bi jo razumel in ji zdravil bolno srce? Izguba moža ji je bila hučša nad vsemi nesrečami in kakor plamen, uničujoč in grozen, strašan in brezobziren, kakor zmagaj s sedmimi glavami je lebdela nad njo. V grozo lastno jo je objemalo življenje in dihanje narave je ležal kakor utež, napolnjen s svinčcem, v njenem srcu. Srce... Topilo se je, udarjalo, bilo brez mere, brez ravnovesja, brez življenja... Sapa ji je mihala brez sunka, brez blažila. Vse telo je trepetalo in drhtelo... In vendar!... Hotela je živeti... Morala je... Zakaj?...

In tedaj je vstal spomin in mož je stopil pred njo kakor sanja, iztegnil prst kakor duh iz onostranstva, ga dvignil visoko pod nebo, in potem dejal: »Žena, pozabila si, da te kliče otrok!«

Solze so usahnile. Pred mlado vdovo je zaživel otrok in vstala je. Otrok!... Njen ponos, njena tolažba. Bog vednosti o očetovi smrti je zahteval svoje... To je bil zakon narave. In morala se je pokoriti zakonu narave, mu slediti, iti, brez vprašanja, brez besed... Otrok!... Vstal je pred njo in kakor nova klica zrastle iz tal, se dvignil in jo objel, poljubljal, negoval namesto moža... Otrok!... Materino srce ga je čutilo v sebi, se umirilo, ublažilo, zadovoljilo.

Proti večeru je vstala vdova, se napotila domov in zibala otroka in mu pela uspanke in srce je bilo enakomerno in govorilo:

»Otrok! Oče je šel, a ti si ostal. Kakor živ spomin na tvojega očeta, kakor plamen, ki budi k življenju, boš gorel od sedaj in se grel ob materinem srcu.

S teboj v življenje bom stopila in čuvala nad teboj...«

Večero se je. Stari gospodar je gledal skozi kmečko okno, ki je slonelo skoro ob tleh.

Sinova smrt ga je potrla.

Pogrešal ga je, toda pomoči ni bilo nobene.

Na dvorišču je pospravljaj mlajši sin. Oranje je bilo pri kraju, koruza in krompir okopana. Približevala se je žetev. Rdeča detelja je bila za košnjo. Travniki so čakali kose...

Nakaznica za denar je prispela...

Starček je opazoval mlajšega sina... Jureta. Edino on mu je še ostal.

Jure je napojil živino. Zapri je hlevne duri in se napotil na cesto. Pred sosedno hišo so sedela dekleta in njihov zvonki smeh ga je vabil.

Starček je odprl okno in poklical:

»Jure! Doma ostani! Bolje je, če si doma...«

Juretov glas je prešel v vesel smeh in odgovoril:

»Malo bom povasoval, oče!«

Odšel je fant in stopil med dekleta in njegov glas je bil glasán in močan in prijeten, da je ugajal celó očetu.

V sobi se je zbudil otrok. Snaha je prihitela iz kuhinje, stopila k zibelki in ga zazibala.

Tast je povzel, ko je opazil snaho v sobi:

»Denar je prišel. Jutri ga boš že lahko dvignila v banki, hčerka moja...«

Nastal je molk. Otrok je zasnul v zibelki. Mati ga je zibala. Iz sosednega dvorišča so se čuli glasovi kakor odmevi.

Tast je ponovno povzel:

»Šel bom s teboj in boš jutri dvignila vso to...«

Snaha je prikimala. In kakor vulkan je bruhalo iz nje:

»Oče!... Treba bo za maše... Štefan je umrl... Da bo njegova duša v miru počivala...«

»Da, da, tudi to je treba!« — je prikimal tast, nato je dodal: »Denar je tvoj in otrokov in storiš lahko z njim, kar hočeš.«

»Oče, za maše na prejšnjem, da bo denar imel blagoslov...«

Otrok je zajokal. Mati ga je dvignila iz zibelke v naročje.

Starček je čez čas dejal:

»Hiša je slaba. Zgradimo novo! Za vrtom. Polovica pred vrtom naj bo Juretova!«

»Zgradimo!« — je pristavila snaha.

Tastu so oči zagorele v blažen smehlaj. V duhu je gledal novo stavbo pred seboj, lepo, z velikimi okni, da ji ni para v vsi vasi.

Prišel je Jure. Vest, da bodo zidali, ga je prevzela. Prižgal je svetilko in se ozrl na sva-kinjo:

»Boš res gradila?«

Svakinja mu je veselo odgovorila:

»Jure, res bom gradila.«

»Kje pa?«

»Ob cesti ne morem. V drugem delu vrta.«

»Zgradi hišo ob cesti! Odstopim od svojega dela na gruntu.«

»Hvala ti, Jure! Zelo rada. Polovico pre-pustim tebi, polovica bo otrokova.«

In Jure se je nasmejal in bil zelo vesel.

*

Oče in sin sta sedela v podstrešju in se razgovarjala.

»Veš, Jure!« — je dejal oče, »tja boš moral, kjer se kaj prisluži. Doma garamo in ne moremo naprej.«

Fant je začuden pogledal na očeta:

»V Ameriko ne grem. Stefana je ubila in me je strah pred njo. Tudi mene bo. Drugam bom šel. Toda, oče... Najraje bi bil doma...«

Oče se je začudil. Ozrl se je naokrog, če ne bi kdo prisluškoval.

»Poglej, Jure,« — je dejal oče, »hiša je snahina! Doma ne boš nič prigaral. Svoje hiše si ne boš mogel zgraditi. Samo Amerika ti bo dala denarja.«

Jure se je užalostil. Res je, da mu je sva-kinja rekla, da bo polovica hiše njegova. Ven-dar na to ni mogel pristati. Štefanovemu otroku je odstopil svojo polovico. In sedaj je ostal brez svoje hiše. Toda v tujino? Bila

je zanj grenka misel, pregrenka za njegovo mladost. In vendar je oče govoril resnico...

»Oče, resnico govorite!« — je dejal čez čas.

»No, vidiš! In snaha?«

Ta misel je prevzela Jureta. Snaha! Dobra, pridna ženska se mu je zajela v dušo. Uga-jala mu je. In njene zveste, velike, črne oči so ga motrile podnevi in ponoči.

*

Svakinja je pristala na poroko z Juretom.

Poroka je bila spomladi.

Jure je bil ženin. Njegova nevesta je bledih lic in plašno stopila z njim pred oltar.

Bo tudi Jure odšel v Ameriko?

Gostijo so obhajali doma prav lepo. Za goste je bilo v novi hiši dovolj prostora. Ple-sala je še vdova-nevesta. Morala je... In tašča je s smehlajem na ustih učkala svo-jega vnuka.

Godba je razposajeno odmevala v noč...

*

Minilo je nekaj dni po poroki, minilo ne-kaj mirnih tednov.

Na obrazu mlade žene je zopet sedel nemir in klujuval, klujuval.

Jure ji je odkril, da bo šel v Ameriko. Ho-tel je. Denarja je hotel prislužiti za ženo, za otroka, za domačijo... Hotel je veliko po-sestvo in zanj je bilo treba denarja...

Mlada žena je moža zadrževala.

Toda...

Tast je nekega dne pripeljal dva kovčka, lepa, nova, usnjata kovčka za sina iz mesta in naslednjega jutra je stala vsa družina na postaji.

Jureta je žena žalostno objela in jokala. Tudi njega je nekaj bodlo v očeh, klujuvalo v srce, zbadalo v misli. Ni ga hotela pustiti. Bala se je zanj. Kdaj ga bo zopet videla?

Ali ni Štefan ravno tako odhajal?

Ali se ni Štefan z enako žalostjo poslavljal?

In sedaj naj bi šel njegov brat, njen dru-gi mož?

To jo je bodlo, morilo in rezalo v srce ka-kor nož...

Tašča je rdečih oči gledala Jureta in si brisala nos. Navadila se je poslavljanju. Ni dolgo, samo tri leta so minila, odkar je šel prvi sin in se ni vrnil... In sedaj bo šel še ta? Zrl je žalostno kakor ta...

Jure je stal nepremično na peronu. Kov-čka sta stala poleg njega, žena je slonela ob

njem, žalost ga je prevzemala, skratka, cela gora skrbi...

Ubogal je očeta in se odločil. Toda srce je krvavelo in ni in ni moglo od doma.

Ozrl se je po svojcih. Vsi so bili odeti v čuden nemir. Le oče je stal neuklonjeno, trdno kakor grad, kakor poveljnik, svest si zmag nad sinom. In to ga je vznemirjalo.

Moral je od doma, da bi pripravil sebi in svojcem lepše čase.

Ali se bo vrnil?

Moral se bo.

Pazil bo nase in se vrnil čez leta.

Vlak je privozil na postajo.

Še enkrat se je ozrl Jure na svojce, objel ženo in se poslovil. Še očetu je pogledal v oči, ki so bile trde in zapovedujoče. Stopil je v vlak in še enkrat pomahal v slovo.

Vlak je zadrdral.

Na ženinih očeh je videl Jure solze in otrok na njenih rokah ga je spremljal s smehljajem in kazal z ročicama nanj, ki je odhajal.

In se ni več vrnil. Tudi njega je tam ubilo.

Kako kruta mačeha je tujina!

Trije božji fantje

J. G. Oberkoffler. — Poslovenil Janez Pucelj.

Mežnarski hlapček.

(Nadaljevanje.)

Okrog železne ure z zvoncec je bila ovita hodna ruta. Prav tako okrog treh podob na steklo, ki so predstavljale tri kralje, žalostno Mater božjo in svetega apostola Andreja. To torej ni videti dosti. Kaj le naj bo to vredno? Vrednost tega beraštva se ne da tehtati, kajti je od očeta. Zaklade, ki se ne da jo tehtati, skriva tudi njegova služba. Trpki vonj zelišča, ko nese o treh kraljih kadilnico skozi mežnarijo in domačijo na Vidmu, preplavlja dušo kakor dišava iz cvetnega nebeskega vrta. O svečnici sme nesti k oltarju pred klopi okrogli, s čipkami pregrnjeni jerbas za sveče. Rdeče, modre, zelene, rumene in bele voščence leže v njem, hladne in gladke, če se jih dotakneš. Vonj po medu veje nad njimi. Gorele bodo pri krstih, ob smrtih posteljah in pogrebih. Veliki četrtek bo spet nesel svete posode na Videm, da jih bodo očistili. Enkrat na leto, na ta dan, ima bele rokavice, zakaj samo tako se sme neposvečen človek dotakniti monštrance, ciborija in kelha. Popoldne potem je treba porbarvati krogle za božji grob. Njegov opravke je, da jih nalije z vodo. Kapljice barv, natanko odmerjene, vlije vanje Kališčar. V tem je Kališčar mojster. Kot mežnarskemu hlapčku mu je pridržano, da nosi pri vstajenju Zveličarja z vihrajočim bandercem, in na vnebohoda dan, da Povelčanega vzame iznad oltarja. In potem je tu križeva pot na Križno goro. Letos prvič! Saj, to mora še nocoj povedati materi. In prisrčneje, da ne bi takorekoč postavil v senco svoje službe s te sijajne višine, misli na svetega Rešnjega Telesa dan, ko mora stražiti pri štirih evangeljskih oltarjih, da se kaj ne prevrne, kaj

ne zažge ali kakšna sveča ne ugasne. Ah, ljubi oče, ti imaš pač poleg matere najboljši prostor v mojem srcu, čeprav se te morem komaj spomniti. Iz skrinje vzame vrček za med in se ga oklene s trdimi, kakor ustrojeno usnje rjavimi rokami. Da cveto cvetlice in klasje in da čebele najdejo sladki med, mora Krištof poletne mesece gledati po vremenu. Če prete nalivi, toča, grom, gorje, če bi hlapček zamudil zvoniti! Pri blagoslovih drži kaplanu Janezu Plohtniku evangeljsko knjigo. In spet o božiču bo pomagal župniku Martinu Skubicu staviti jaslice. Tako lepo je leto! In vselej bo tako. Bogar je postavil vrček na dno skrinje in jo zaprl. Zaprl je skrinjo svoje duše, ki se blešče v njej letni časi s svetimi pečati njegove službe. Na pokrov skrinje bo dal kdaj naslikati grad in cerkev na Križni gori in nad vsem tem podobno Matere božje, kadar bo velik in bo imel denar.

Vesel, kakor da ga čaka kaj posebnega, je šel tja čez h kapeli ob Belem potoku.

To kapelo so zidale žlahte Klemenarjeva, Srebotnjakova, Drčarjeva in Drobničeva na čast naši ljubi Gospe, da bi jim bila v obrambo pred hudo uro in točo, pred pozebo in snetjem, pred poplavam, nalivi in požari, pred živinsko in človeško kugo.

Krištof Bogar se je pomudil nekaj časa v klopi. Molil ni z ustnicami, toda miru polna tišina mu je valovila okrog fantovskega srca tako toplo, da se mu je kljub mrazu blaženo pretakalo po žilah. V oboku je plaval Sveti Duh s širnimi peruti. V kljunu je imel belo hostijo. Kadar je kazal z glavo proti Veliki gori, je bilo lepo vreme. Kadar se je

okrenila glava proti Mali gori, tedaj je de-
ževalo. Tako pravijo ljudje, ki tamkaj mo-
lijo slednjo nedeljo po rani maši od velike
noči do svetega Jerneja. Po stenah okrog in
okrog je viselo petnajst na les slikanih po-
dob, skrivnosti veselega, žalostnega in častit-
ljivega rožnega venca. Posebno je bil všeč
Bogarju vedno veseli obraz Vstalega. Tudi
danes sta se smejala oba. Potem mu je
zdrsnilo oko k oltarju. V steklenem tronu
je sedela v rdeč brokat oblečena nebeška
Kraljica z malim Jezusom v naročju. Poleg
denarcev, voščenih svitkov, rožnih vencev
in bakrenih src je bilo videti srebrno srce s
črkama A in G. Imena ni znal nihče raz-
tolmačiti. Pripovedujejo pa, da je srce da-
rovala neka deklica. Tudi čudoviti plavi lasje
Marijini da so od tistega lepega deteta. Neki
fant, najbrž od Drobničev, je nedeljo za ne-
deljo preklečal tamkaj in zrl srebrno srce.
Tako se je postaral. Na smrtni postelji, pra-
vijo, je priznal: srebrno srce ga bo poneslo
kakor čolniček tja čez v veselo večnost. Ko
mežnarski hlapček tako opazuje nadzidek
oltar'ev, se mu širijo oči. Ta oltar je postavil
Andrej Bogar. Iz zlatih oblakov, iz lesa rez-
ljanih, raste obdan od angelov Bog Oče ka-
kor gorovje. Modrosiva brada mu pada in
veje kakor slap na stran, kakor da mu jo
nese vihar tjakaj. V desnici drži svetovno
kroglo.

Prav do dna srca se je zgrozil danes Kri-
štof pred delom svojega očeta. Kako silen
je moral živeti gospod v srcu temu možu.
Mladec tega ni mogel premeriti. Izhačala
je iz podobe moč, ki je pretresala fantiču
srce in dušo. Skoraj se je začel bati, kajti
bil je kakor človek, ki se ne more braniti.
Zato je molil za dušo Bogarjevo. Zdaj se
je spet razprostrl nežen mir čezenj in moč,
ki ga je prej tlačila, se je spremenila v
slaki klic iz ljubezni in plahosti. Kakor da
ne sme zamuditi žetve, ki zori v njem, se
Krištof kar se da urno odpravi na delo. Med-
tem ko postavi žalostnega Jezusa na podsta-
vek, zapolje rdeči sramotni plašč kakor
plamen Zveličarju okrog žalostnega obraza.
Krištofu zatrepeta roka, toda mora dati Go-
spodu trst v desnico. »Jezus, jaz te nočem
nikdar sramotiti.« Moža bolečin nese mladi
trepetajoč, Boga Očeta, kralja nebes in zem-
lje, je stari preročeno upodobil. Tako trpi
nebeško kraljestvo silo. Če je imel stari Bo-
gar veličino in lepoto, je pač ostala mlademu
bol. Stekleni skrinjici z mučilnim orodjem
sta nekoliko zvenketali. Vendar nič ne pade
in se nič ne razbije. Krištof opazuje pete-
lina na stebri. Ima kl'un nastežaj odprt
in vrat stegnjen, kakor da hoče peti in nika-
dar ne utihniti. Zakaj nikdar ne jenjažo

ljudje tajiti Sina božjega. Nato začenja ne-
kaj sveč, pregrne oltarno mizo z modro
obrobjenim prtom in zagrne križ.

Zdaj se lahko preda temu, kar mu temno
stiska srce. Ne, ne, kaj ne bi bil danes sko-
raj strmoglavil z lestve? Vendar vzame le-
stevico in spleza gori do Boga Očeta. Bližina
podobe mu prevzame oči. Ne upa si, dotak-
niti se Gospoda Boga. In vendar hrepenenje,
da bi položil roko na čelo, je tako veliko.
Tedaj bi pač moral kaj začutiti od rajnega
očeta. Večkrat stegne roko. Kakor sami od
sebe mu zdrsnejo prsti bežno čez glavo Bogu
Očetu. Začuti dihač oči hlad. Morda se je
Krištof tega bolj ustrašil, kakor če bi bil
Bog nejevoljno stresel z glavo. Ponižno za-
prosi odpustanja. Toda svetovno kroglo sme
pač vzeti v roke, svetovno kroglo. Tako jo
vzame iz desnice Gospodu. Kako je lahka!
Kakor da je votla. Nikjer ne zapazi nobene
poke, kjer bi bila krogla sklenjena. Stružena
ni videti. Oče je moral imeti spretno roko.
Še bolj se začudi Krištof, ko kroglo potrese.
Zašumelo je v njej, kakor da je brezglasno
potrkal. Torej mora vendarle biti votla.
Kako je to naredil oče? Krištof vrli kroglo
na vse strani in slednjč najde malo okroglo
odprtino, katere pokrovček je umetelno
izravnal s ploskvo krogle. Toda kako naj
ga dvigne? Krištof pritisne zaklep noter.
Nič se ne stare. Vročica ga strese od ra-
dovednosti. Kaj le je prej trkalo tu notri?
Ne, ne, kdo bi mogel izsuti zemeljsko kroglo?
Toda kaj le je oče zaprl tu noter? Krištof
spet potrese in majhen, večkrat zviti papir
pade venkaj. Bogar ga razvije in bere:

Jaz stojim sredi sveta, Gospod Jezus, in
svetovno kroglo držiš ti v svoji roki. Daj
nam, da bi kdaj iz sveta umrli v tvojo do-
brotljivo roko očetovsko! Daj nam vsem
večni pokoj! Majhna in ozka so vrata iz tega
sveta v tvoje sveto kraljestvo. Daj, da vse
odložimo na poti k tebi. Jezus, Marija, Jo-
žef.

Andrej Bogar.

To torej je oče spravil, morda za nikogar.
Morda za koga, ki bi ga vodil slučaj, ki je
vselej skrit migljaj božji. In zdaj je prišlo
sporočilo na sina. Oko se mu ne more od-
makniti od pisanja. Bilo je trepetavo. Je
to pisala prav ista roka, ki je Boga Očeta
tako mogočno upodobila? Z obema rokama
se je Krištof oklenil glave Gospodove. Zdaj
je bilo Bogarju, kakor da se sklanja nadenj
čelo v neskončni ljubezni in brezmejnem
usmiljenju. V tem valovanju božje dobrote
in Krištofove ganjenosti se je dvignila uboga
tožba visoko fantiču iz srca. Sporočilo oče-
tovo mora obdržati. Samo mati sme zvedeti

e njem. Položil je svetovno kroglo spet nazaj Bogu v roko in splezal z lestve. Malce so mu klecala kolena na klinih. Skrivnostni listek je spravil. Ne da bi se še oglašil v hiši na Brezju, se je Kristof Bogar odpravil k materi.

Tako se je ta dan marsikaj, kar je ležalo

ob poti, staknilo v globok pomen. Znamenja, ki jih kakor z vetrom prinese slep slučaj, se srečujejo, kakor da jih zbira modra nevidna roka. Tako je sklenil Boltežar Kališcar, ko je mnogo let potem premišljeval vse te reči o Kristofu.

(Dalje).

MED SLOVENSKIMI FANTI

FANTOV. ODS. STARI TRG PRI RAKEKU.

Ni še bilo dopisa od nas v Kresu, čeprav smo družina z 28. člani. Ustanovni občni zbor smo imeli 24. oktobra 1937. Telovadimo vsak teden dvakrat, sestanke pa imamo ob nedeljah. Oboje redno obiskujemo. Sestanke vodi naš duhovni vodja g. Lušin Jože. Predavač pa fantje sami, seveda iz knjižic »Fantovski sestanki«. Naše geslo je: »Vsak fant mora pridobiti vsaj še enega novega člana!« Krojev imamo do sedaj le 8, do spomladi se bo pa tudi to število povečalo. Prav pridno smo se udeleževali prosvetnih taborov. Tudi na Rakeku, pri odkritju spomenika kralju Aleksandru, smo bili. Pri prosv. društvu prav pridno sodelujemo, posebno pri igrah. 8. decembra smo imeli lepo akademijo, katero so priredili samo člani kongregacije in fantovskega odseka.

Prošnja vseh fantov, ki imajo kroje, je, da bi nam dali nove krivce, ker se ti po dežju popolnoma zravnajo. Ali naj dobimo nove, ali pa te izboljšajte! Vem, da je to želja ne samo fantov iz Starega trga, ampak vseh odsekov v Zvezi.

V nedeljo, dne 6. dec., se je poslovil od nas France Lavrič. Odšel je na službeno mesto za občinskega tajnika na Trato nad škofjo Loko. Želimo mu vse najboljše v njegovi službi, odseku na Trati pa dobrega člana ter zboru dobrega pevca. Bog živi!

ŠTAJERSKI FANTJE ZA KATOLIČANE V JUŽNI SRBIJI.

Bivše škofijsko vodstvo lavantinske fantovske katoliške akcije je pred 3. leti započelo akcijo za nabavo mašne opreme, ki bi se po škofu v Skoplju, dr. Gnidovcu poklonila najrevnejši cerkvi v njegovi škofiji. Fantje so se vabilu odzvali in tako omogočili nabavo štirih mašnih plaščev in enega pluviala. Mašno opremo so izdelale šolske sestre v Mariboru in so pošiljko v začetku oktobra poslale prezvišenemu nadpastirju katoličanov v južni Srbiji, škofu dr. Gnidovcu. — Te dni je Fantovska podzveza v Ma-

riboru kot naslednica bivše FKA prejela od provikarja škopeljske škofije, msgr. Antona Kordina sledeče zahvalno pismo: »Dar, ki ste nam ga izvolili poslati, vzbuja v naših srcih toplo hvaležnost do dobre naše mladine. Hkrati pa Vas občudujemo, da mislite na nas s tem, da si odtrgujete svoj vsakdanji grizljaj kruha, da morete omogočiti našim duhovnikom v prostrani škofiji nasičevati duhovno gladne, da pridejo k n'jim delit milosti Odrešenja. Mašno obleko bo Prevzvišeni naš nadpastir razdelil najubožnejšim cerkvam in večerni plašč našemu semenišču, kjer je letos 44 gojencev. Duhovniki in semeniščniki bomo molili za Vaše namene pri daritvi sv. maše — naš dar za Vaš dar. Prezvišeni naš nadpastir se Vam vsem najiskrenejše zahvaljuje in prosi božjega blagoslova nad Vas. Z izrazi najodličnejšega spoštovanja v Gospodu prevdani Mgr. Anton Kordin, provikar škofije.«

FANTOVSKI ODSEK MARIBOR I.

Fantovska organizacija se je v Mariboru v zadnjem času zelo razmahnila. Do nedavne je obstajal samo naš odsek, kateremu je drugoval odsek v Studencih. Letošnjo jesen pa so se osnovali še drugi odseki, in sicer Fantovski odsek II, ki je zbral fante iz frančiškanske župnije, odsek III. ter še odseka na Pobrežju in v Radvanju. V plemeniti tekmi z novo ustanovljenimi odseki bo odslej potekalo naše delo. Odsek Maribor I. je gotovo eden iz med namočnejših v vsem okrožju. Preko 100 članov šteje in še več nas bo, ko bomo zbrali naše najmanjše — nižji naraščaj. V teku letošnjega leta smo si nabavili 16 krojev, za kar smo najeli posojilo, katerega člani odplačujejo v mesečnih obrokih po 50 dinarjev. — K sestankom se sestajamo tedensko, telovadimo dvakrat — zelo razgibano življenje pa veje pri mladcih, kjer je uveden tatni sistem. Zadnjo nedeljo v oktobru so mladci opravili mladčevski izpit. Življenje v odseku je kaj pestro. Skoraj vsak dan v tednu so člani zaposleni s telovadbo, s pevskimi vajami, s sestanki,

odbojko, dramatiko, šahom itd. Odsek se je udeležil polnoštevno proslave 1. dec. ter je vzbudil splošno pozornost. Seveda nekaterim naše sodelovanje ni šlo v glavo, ter so skoraj pobesneli ob pogledu na strumne fantovske vrste, ki so z dostojanstvom in mirom šle mimo izzivačev. Zvečer po manifestaciji pa se je vršil v Domu lepo uspeli sestanek s petjem, deklamacijami in govorom g. Marka Kranjca v proslavo drž. praznika. V nedeljo, 5. decembra je članstvo posetil Miklavž, drugi dan pa tudi mladce. Obojim je prinesel lepe darove. Na praznik Brezmadežne smo se pripravili z dvodnevno duhovno obnovo, katero je vodil č. g. Pankracij Poteko. Praznik Brezmadežne nam bo ostal v trajnem spominu. Otvorjen je bil namreč

Važeniški dom, v katerem ima naš odsek po veliki uvidevnosti Društva za zaščito delavske mladine svoje prostore. V našo sredo je prišel prevzvišeni škof dr. Tomažič, ki je blagoslovil prostore ter v predavalnici ustoličil kraljevo znamenje „Sveti križ“. — V nedeljo, 12. decembra pa nas je iznenadilo povelje brata predsednika, ki nas je ob nenadni uri poklical k sestanku. Nekateri zaplance je nenadno povelje še našlo v postelji. Udeležba je bila zelo lepa. Nenadni zbor je člane zelo navdušil. V letu 1938. bomo obhajali pet letnico, odkar se zbiramo v fantovskem odseku. To obletnico bomo praznovali na slovesen način. V peto leto svojega obstoja gremo z geslom: Na globoko in na široko!

NOVE KNJIGE

MOHORJEVKE ZA LETO 1938.

Redna izdaja.

Že od 1852. dalje pošilja Mohorjeva družba vsako leto med slovensko ljudstvo na tisoče knjig, ki z njimi skrbijo za izobrazbo in zabavo našega preprostega človeka. Letos nas je obdarila kar s šestimi knjigami redne izdaje. Če pomnožimo število 48.000, kolikor je naročnikov, s šest, dobimo velikansko število skoro 300.000 knjig, kar je za nas presjeden dokaz, da bo naš preprosti človek letos prebral toliko knjig, ki pričajo o veliki knjižni ljubezni slovenskega človeka, ker je toliko knjig naročil, pa še o večji njegovi vedoželjnosti, da bo vso to veliko množico knjig tudi prebral v sedanjih dolgih zimskih večerih. Bral bo Koledar, Življenje svetnikov, Zorčeve Iznane menihi, Plestenjakove Bajtarje, Grčarjev potopis Preko morij v domovino ter prekrasen Družinski molitvenik.

Koledar za leto 1938. je stalna Mohorjeva, ki nam kaže zunanji potek leta 1938., nas seznaja z raznimi pristojbinami in predpisi, sejmi in statistikami, pa posebno še z našimi pomembnejšimi in znamenitejšimi ljudmi — zlasti naj omenim nekrolog o Jegliču! — ki so nas zapustili v preteklem letu 1937. — Kot posebno odlično lastnost letošnjega Koledarja moram omeniti obilico prelepih, idejno globokih in umetniško kvalitetno zelo vrednih leposlovnih sestavkov, kakršnih sem zadnja leta zelo, zelo pogrešal v Mohorjevem koledarju. Letos so te dobre leposlovne sestavke napisali: Jan Plestenjak črtico S ceste, ki nam v nji pokaže socialno zlo današnjih dni, podobno Francé Bevk v sličici Žganje, najboljša pa je Finž-

garjeva: Tale naš Jaka, ki nam priznani pisatelj v nji kaže boj, ki se tudi na Slovenskem odigrava med kmetom in tovarniškim delavcem, ki hoče kmeta izpeljati v voz svojih socialnih teženj, med tovarno in kmetijo, med mestom in deželo; pisatelj gruntarskega sina Jaka po bojih in oklevanjih vendarle končno privede v naročje naše zemlje, naše kmetije, naše grunde. Posebno besedo je treba posvetiti Jalenovim Pogonom, ki so prekrasna lovska scena, ki v vsi resničnosti zajema iz našega Bohinjskega kota.

Knjiga Življenje svetnikov obravnava gode in praznike v avgustu. Knjiga je tako lepa in pomembna, da je le želeli, da bi čimprej dobili zaključno delo vsega leta.

Zorčevi Iznani menihi so dolenska povest Trlepovine in opis konca stiškega samostana, ki ga je zaprl Jožef II. leta 1784. To je četrta knjiga o »belih menihih«, ki nam v posebno izrazitem in jedrnatem dolenskem jeziku kaže življenje na Slovenskem ob času prosvetljenstva. Zdi se mi, da je v knjigi slog mestoma pretežak za našega preprostega človeka, zlasti so za ljudsko povest, za kar pač delo moramo šteti, na katerih krajih v knjigi le preučeni, preznanstveni odstavki, zlasti tam, kjer razpravlja pisatelj o teoloških in prosvetljenjskih vprašanjih med opatom in priorjem, pa med Kumerdejem, Kuraltom in Linhartom. Največja odlika v povesti je pač oris Trlepovega značaja, ki nam predstavlja splošno slovenskega človeka, ki je trmast, visok, pa v srcu tako blag in dober.

Plestenjakovi Bajtarji niso tako krepka povest. Plestenjak se je v nji lotil istega

vprašanja kot Finžgar v zgoraj omenjeni črtitici Tale naš Jaka, pa ostaja povest le nekoliko preplitva, da bi človeka zagrabila v vsi polnosti. Zgodba sama, ki se godi v loških hribih, je sicer dobra, ideja dela kot pri Finžgarju res prav lepa in globoka pa tudi aktualna, vendarle pa se pisatelj poslužuje preveč šablonskih motivov pri zapletu in razpletu povesti. Menda se ne motim, če trdim, da je teh slabosti kriv obseg povesti, saj se kar čuti, da jo je moral pisatelj stisniti na pet pol majhnega formata. Tako odmerjanje prostora, ki je pri nas revnih Slovincih le preveč v navadi, utegne kvaliti teti našega leposlovja le škoditi! Sicer pa so Bajtarji kot ljudska vzgojna povest popolnoma dosegli svoj pedagoški namen.

Grčar je v delcu **Preko morij v domovino** napisal prav dober, originalen potopis, ki v njem pripoveduje o vrnitvi naših ljudi iz Vladivostoka preko morij v Dubrovnik na ladji Himalaji. Potopis prav lahko in prijetno čitaš, za razumevanje ti služijo tudi številne slike. S posebnim zanimanjem bodo to knjižnico prebrali tisti, ki so okusili trdi ujetniški kruh tam v Rusiji in daljni Sibiriji v času svetovne vojne in še po nji.

Družinski molitvenik je pa treba posebej pohvaliti, saj je namenjen naši slovenski družini, tudi vsakemu našemu fantu, ki stopa v zakon. Vse važnejše družinske dogodke, ki so v tesni zvezi z verskim življenjem naših slovenskih družin, najdeš opisane in razložene v molitveniku. Zdi se mi, da je bil tudi tu preveč natanko odmerjen obseg molitvenih knjižic, saj v nji pogrešam še toliko in toliko pomembnih in potrebnih molitev za jutraj in zvečer in za posebne praznike in še marsikaj, nasprotno pa n. pr. mašne molitve obsegajo kar tretjino molitvenika, kar utegne biti malce preveč, zlasti ko za druge, prav tako važne molitve, očitno ni bilo prostora.

Začeti je treba: Ob triletnici Katoliške akcije za dekleta v Ljubljani. Zbral F. V. Ljubljana 1937. Tisk Mohorjeve tiskarne v Celju. — Izšla je za božič knjižica **Začeti je treba**, ki v nji pisec v prijetnem slogu in lepem jeziku opisuje začetek in prve uspehe Katoliške akcije za dekleta v Ljubljani. Knjižica nam nazorno kaže, kako so dekleta KA prva znala najti med Slovenci pot od načel in črk v resnično delo za Kristusa in njegovo kraljestvo na zemlji, delo, h kateremu nas poziva sv. oče iz Rima. Na drobno poroča dalje o delu te KA za naša kmečka dekleta, za nameščence, med srednješolkami in visokošolkami, pri delavkah in učiteljicah, skratka: v vseh stanovih naših slovenskih deklet.

Kdaj bodo vse to začeli fantje, ki bi bili prav tako, če ne še bolj poklicani v katoliški apostolat? Fantje, ta knjižica vam jasno priča, kaj zmore odločna volja! In té naj pri slovenskih fantih ne bo?! Ob koncu knjižice pa so zelo važna poglavja, kakor: Nekatera načela, Srečavanja, Nova doba, ki v njih pisec razpravlja o zelo važnih vprašanjih slovenskega katoliškega življenja. Zlasti naj omenim tiste odstavke, ki v njih V. F. govori o razmerju KA do drugih naših katoliških organizacij, bodisi prosvetno kulturnih bodisi stanovskih. Povsem se pridružujem mnenju pisca, ki pravi o tem razmerju: »Tu je treba jasnejše razdelitve območja in odločno delati proti miselnosti, kot da je prosveta in katoliška akcija eno in isto. Vedno pa bo enotno vodstvo vsega katoliškega gibanja moglo najti načelne in podrobne rešitve vseh težav. Edinstvo bo med katoliško akcijo in prosveto lepo in lahko dosežena tudi tako, da druga drugi pošiljata dekleta (m. m. fante, može, žene) v vzgojo in za delo. Povsem napačno pa bi bilo, kar se je pojavilo že tu in tam na deželi, da namreč Katoliška akcija zbere tiste ljudi, ki so nasprotni prosvetni organizaciji in narobe. Tako mišljenje in ravnanje bi pomenilo smrt za oboje. Stvar je vendar jasna: katoliški prosveti je posvečen **kulturni apostolat** pod vrhovnim vodstvom Cerkve. Vendar pa izpopolnjuje prosveta kulturni apostolat samostojno. Zato so meje njene svobode tako široke kot meje vsakega katoličana pri kulturnem delovanju.« Tako pisec. Mi, kot rečeno, ne moremo drugega, kot te besede z obema rokama podpisati. Namenoma smo jih dobesedno navedli, da tudi vsi naši fantje, ki morda te knjižice ne bodo dobili v roke, vedó zanj in za njeno vsebino. Naše slovensko katoliško življenje in delovanje je res tako **čudno razbito in neenotno**, da se po pravici sprašujemo, kaj bo iz tega, če bo šlo tako dalje. Vsak vleče na svojo stran. Jaz delam pri prosveti, kaj me potem briga Katoliška akcija, jaz sem pa pri tej, kaj hoče še potem fantovska Zveza od mene? Tako govorimo, pa se niti od daleč ne zavedamo, kaj blebečemo. Ali ni na koncu koncev vseeno, na katerem kraju delaš, da le delaš za isti namen: **za katoliško in slovensko stvar**? Ali vodi k Bogu samo ena pot, samo ene stopnice? O, kako malo bi jih bilo potem na pravi poti! Ne sodimo, da ne bomo soježi! Da le vsi delamo po načelih naše Cerkve in po navodilih naših duhovnikov! Torej, fantje, delajte povsod, sodelujte tudi pri KA, saj povsod, v vseh naših organizacijah, delate za Boga, narod in državo. F. J.

Anže je bil star približno šest let, ko je nekega zimskega dne dvignil v svoji postelji velik hrup. Iz svoje odeje je napravil jadro in potem je z veliko kuhinjsko sedel v postelji in z njo krmaril svoj čolniček. Stara mati je sedela v hiši in predla; videti je bilo, da je zatopljena v prav svojstvene misli in od časa do časa je prikimala, kot bi hotela potrditi to, na kar je mislila. Tedaj je dečko mislil, da ga nima nihče za mar, in zapel je pesem o krojaču Maticu, divje in sirovo, kakršna je pač bila.

Če nisi baš včeraj se zmotal iz plenice, pa veš, da fest fant je naš godec Matic.

In če si kaj več kot le nekaj dni uzrl, že veš, da je Jože Petrona nadrl.

Čez streho je Korla Terusa pognal in z brco prav krepko pospešek mu dal.

Pa tudi Čeljustnikov Jur je bil znan, da v fari od fantov je najbolj močan.

»Povej, kje najrajši se valjaš, Matic, tja pljunem in pal boš kot ulil bi te vnic.« —

»I, revše, kar bliže, če tak si junak; veš, z gofio pretepal lahko bi se vsak.«

Od prvega boja ni zmage bilo, zato nadaljujeta z vojsko moškó.

Pri drugem pa Jur je že slabši postal, da v boj se je spustil, bilo mu je žal.

Pri tretjem Jur čikne in kri pocedi.

»Ne pljuvaj več, Jurče, zdaj vse se smeji!«

Dalje pa dečko ni zapel, čeprav je imela pesem še dve kitici, za katere pa bi bilo materal kar težko pripraviti, da bi mu jih zabicala v glavo.

Si videla smreko, ki v snegu stoji?
In tó, ki Matic ji sladko govori?

Si videla že ga, kako se vrti?
Brž beži potem, da te vse ne dobi!

Stara mati je poznala obedve kitici, zato se ji je tembolj čudno zdelo, da jih dečko ni zapel. Njemu ni sicer rekla nič, Marjeti pa je dejala: »Tako viš, je prav, kar uči dečka o svoji lastni sramoti; samo zadnjih dveh kitice ne pozabi!«

Pijača je krojača Matica tako pokončala, da ni bil več tisti kot nekdanj. Marsikdo je menil, da bo kmalu po njem.

Tedaj se je prigodilo, da sta dva Amerikanka, ki sta se mudila po krčmah, slišala o tem, da bo v bližini svatba. Mahoma se je v njih poročila želja, da bi bila zraven in tako spoznavala ljudske običaje. Tam je igral Matic. Plačala sta vsak po en dolar za godbo in prosila za ciganski ples. Kljub vsem prošnjam pa se ni hotel noben odločiti, da bi plesal. Najbolj so priganjali Matica, češ da je najboljši med njimi. Čim bolj se je branil, tem živahneje so rinili vanj, dokler ga niso končno enoglasno prisilili k plesu. Prav to je Matic hotel. Izročil je harmoniko nekemu drugemu, slekel kamižolo in odvrget kučmo, stopil v sredo in se smehljal. Temu je sledila pozornost, kakršne je bil navajen nekdanj in to mu je vrnilo staro moč. Ljudje so se kar najbolj rinili skupaj, zadnji so se vzpenjali na stole in mize, nekatera dekleta so stala visoko nad drugimi in najvidnejša izmed njih je bila Milavčeva Milka. To je bila vitka deklica z rahlimi, rjavkasto se spreminjajočimi lasmi, s sinjimi, globoko pod izbočenim čelom ležečimi očmi in obilnimi usti, ki so se često smehljala in se nato nekoliko povesila v stran. Matic jo je zapazil, ko je ogledoval prečnik na stropu. Harmonika je zahreščala, nastala je tišina in Matic se je pripravil k plesu.

(Dalje prih.)

Domača slovenska zavarovalnica je
VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v Ljubljani v lastni palači ob Miklošičevi
in Masarykovi cesti

Telefon 25-21 in 25-22.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Sloveniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

r. z. z neom. z. - Ljubljana, Miklošičeva c. 6.,
v lastni palači,

obrestuje hranilne vloge
najugodnejše.

NOVE VLOGE vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%, proti odpovedi 5%

ZNAMKE *Radione* APARATI

SO BILI ZMERAJ VODILNI.

TIPE ZA LETO 1938 PA PREKAŠAJO VSE, KAR JE DOSE-
DAJ PRINESLA RADIJSKA TEHNIKA.

ZAHTEVAJTE TAKOJ PROSPEKT številka 38 M
OD GLAVNEGA ZASTOPSTVA.



Radione 638 a

"**RADIO**"

reg. zadruga z o. z.

V LJUBLJANI
MIKLOŠIČEVA C. 7

Telefon 3190

Misijonska mašna družba

Misijonišče, p. Domžale (Jugoslavija)

Namen te masne družbe je, da naklanja svojim članom duhovne zaklade sv. maš in obenem podpira Misijonišče v Grobljah, kjer se pripravljajo mladeniči za delovanje v domačih in poganskih misijonih. — Član družbe postane, kdor prispeva enkrat za vselej 10 din (v Italiji 5 Lir). — Vsak član je deležen večne vsakdanje sv. maše. Razen tega se opravlja še posebej ena sv. maša: 1. vsak prvi petek v mesecu za vse žive in mrtve člane, zlasti za pospeševalce Misijon. masne družbe in za dobrotnike Misijonišča; 2. za vse žive člane na praznik sv. Treh kraljev; 3. na vseh vernih duš dan za vse rajne člane. — V to masno družbo lahko vpiše vsakdo tudi druge, sorodnike in nesorodnike, žive in mrtve, tudi na splošno verne duše v vica.

[illegible]

(Zapisujte čitljivo in s svinčnikom.)

Ta list pošljite v kuverti na naslov: Misijonišče, p. Domžale (Jugoslavija). — Misijonišče Vam pošlje poštno položnico, po kateri pošljite denar. Nato Vam Misijonišče pošlje sprejemnice kot potrdilo. Zato zapišite na drugi strani svoj natančni naslov.

